

ACC. N:R. M. 10860:1-8.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Wihlborg Larsson

Härad: N. Åsbo

Adress: Ekbarp, Perstorp

Socken: Perstorp

Berättat av:

Uppteckningsår: 1948

Född år 1898 i Perstorps förs.

Jordbrukets biveringar.

s. 1-8.

Lu F 61.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10860:1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Wihlborg Larsson
 Härad: Nano Åbo Adress: Ebböyn Perstorp
 Socken: Perstorp Berättat av:
 Uppteckningsår: 1948 Född år 1898 i Perstorns förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Se binnäringar jordbuket i dessa trakter
 haft i gången tid, äro i viss mån tids-
 betonade. Under den tid glasbuket
 vid Flemingsstorp, 1691-1762, fanns till,
 var bränning av pottaska, den största
 biförtjänt som almogen hade. Redan
 före glasbuketiden brändes pottaska
 som fraktades med hästskjutsor till
 Hålsingborg och såldes där, för spen-
 ning, både till orter inom Sverige och
 till export på utlandet. Under glasbu-
 kets tillvaro blevo bönderna i Perstorp
 och angriånande socknar, av regeringen
 ålagda, att sälja sin pottaska till inne-

LUF 61.

Skriv endast på denna sida!

hvararen av glasbruket, ehuru han betalade
stärre pris, än som kunde erhållas i staden.

Sedan glasbruket bunnit ner, och glasill-
verkningen upphörde, var det slut med
pottaskebränningen. Bakskogarna voro
också så hårt skattade, att det knappast
fanns träd kvar till bränse.

Sedan trakten genom industriens nedlägg-
gande blivit en jordbruksbygd, blev
träsnvinstränning den viktigaste av
jordbrukets biveringar. Ja, den kan nästan
anses som den viktigaste förvärvskällan
av kontanter som jordbrukarna hade.

Man kan förstå, vilken vikt som sades
vid denna, då man i gamla handlingar
ser, att vid en bouppteckning, brännings-
redskapen värderas till 70 riksdaler, under
det, att det par hästar som behöfdes till

jordbrukets skötsel, väderades till &O.

För att skaffa den mängd potatis, som
åtgick vid bränningen, såckte inte
den odlade jordens potatisskifte till.
Jusmärkena upptogs därför stora tvärfö-
land. Ilum detta brukades belyset av en
separat sticket. Under senare hälften
av 1800-talet blev emellertid denna hem-
bränning förbjuden och befolkningen
fick söka sig andra utkomstmöjligheter.
Några småbruk tillkommo, och dess
invånare samt torparna voro tvungna
att hava någon andra inkomst, än den de
kunde få av sina små och steniga åkrar.
Emigrationen till Amerika tog väl
en del av de yngre äsklasserna, men
orten var dock överbefolkad i proportion
till den odlade arealen.

Tillverkning av spinnrockar, som sedan såldes på slättbygden av kringfarande förvärfjare, var en tid, en ganska god inkomstkälla. Materialet till spinnrockar var trä och tillverkningen av delarna utfördes på soavottolar. Det ansågs vara ett hårt arbete och det fordrade både vana och precision. Färdgjorda spinnrockar var det lätt att sälja. Det givres exempel härför av en familj, där fyra söner voro soavvare och färdgjorde tilltammen en, efter den tidens begrepp, stor förmågenhet. När spinnandet i hemmen så småningom upphörde, som en följd av industriens segrande framgång, var emellan-tid spinnrocksvarens saga all. Man började då soava lekaker, av trä. Råmaterialet var till en böjare lind,

onen då detta träslag förekommer oftest
spränt i dessa bygder, blev det efter hand
ett, som man använde. Det fanns
det gott om, somliga hade detta träslag
på sina egna ägar, andra köpte asp-
trä på rot av ägaren. Träet måste
ligga till torrt över sommaren för
att duga till svamning. Det sågades där-
i längden, som lades upp i staplar.
Dessa längden kapades sedan i mindre
bitar, som insattes i svavstolen och
fäst svavades till "ämnen" d. v. s. kabo-
fabrikat. Av dessa svavades sedan
de olika delarna av vilka leksakerna
sammansattes med handlin. Det var
en stor mängd olika leksaker, som
tillverkades såsom dockmöblemang,
sprattelgubbar, kastkuler, ättbösser.

knackspel och andra föremål. Praktiska
artiklar tillverkades även, såsom ty-
ställ och fotografisamar. Dessa altes
såldes sedan av kringfarande försäljare,
dels vid marknader och dels genom gärd-
fauhandeln.

Enkeltyger och kvaster tillverkades
av samtliga, de lastades på hässkjutor
och körades ut på Skånes lättbyggd att
säljas. Tillverkning av ullböror och
vävstolar utfördes av händiga personer.
Av kvinnlig hemslöjd, som tillverkades
i hemmen och förväldes i städerna,
kan nämnas borddukar och servetter,
byrådukar, draperier, handdukar och
fökläden samt näsdukar. Under
1800 talet dominerade albmagemönsterna
i vävnaderna, men i böjampå detta

Århundrade (1900 talet) väjde man väva
s. k. konstvävnad, vilken fodade en
särskild alltså vilken monterade på
vävstolarna. Metoden att väva konst-
vävnad kallades här uppdragning och
alltså bestod av en mängd kappor
med tolv, samt grova snören, som drogs
över en med en mängd lissor färsedd
tråda och sedan angjordes med knappar
i ett ställe och färsedd med nummer.
Färsedd fäljde ett rifferschema, som
var grekiska för den oinvidde.

Ofta var kvinnornas bidrag till
hemmens ekonomi av mycket stor
betydelse.

En binäring som fortfarande idkas
är biskätsen. Den hade dock för
mycket större betydelse än nu. Tid

varje gård fanns då biskopen och konungs
skörden lämnade vanligen något till avsalu.
Numera är det blott ett fåtal som odla
bin i större skala.

Andra näringgrenar utfördes för
av dem som bodde i backstugorna och
av småtorparna, såsom lagghjältill-
verkning, stadhuggning, bro- och
källarbygge m. fl. dessa yrken måste
dock mera anses som hantverk, än
som binäringar till jordbruket.

Sedan Perstorp blivit ett industrisam-
hälle av betydelse ha såväl manlig
som kvinnlig arbetskraft dragits till
fabrikerna. Många småbrukare ha där
en inkomst som är större än vad som
kan tagas av jorden. De gamla hantver-
ken äro också numera tämligen nedlagda.